

Peter Handke
Diàleg

Traduït de l'alemany
per Anna Montané Forasté

Alianza editorial

Títol original: *Zwiegespräch*

Primera edició: març de 2025

Disseny de la col·lecció: Estrada Design
Disseny de la coberta: Manuel Estrada

Reservats tots els drets. El contingut d'aquesta obra està protegit per la llei, que estableix penes de presó i multes, a més de les indemnitzacions corresponents per danys i perjudicis, per a aquells que reproduïxin, plagiiïn o comuniquin públicament, totalment o parcialment, una obra literària, artística o científica, o la seva transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada per qualsevol mitjà, sense l'autorització preceptiva.

- © 2022, Suhrkamp Verlag AG, Berlin
- © de la traducció i la nota de la traductora: Anna Montané Forasté, 2025
- © Alianza Editorial, S. A., Madrid, 2025
Carrer de Valentín Beato, 21
28037 Madrid
www.alianzaeditorial.es

ISBN: 978-84-1148-924-9
Dipòsit legal: M. 132-2025
Printed in Spain

Per a Otto Sander i Bruno Ganz

Ja n'hi ha prou ara, de mirar al buit.

De buit, ni parlar-ne. O sí. Només que, mentrestant, s'ha poblat. És a dir: s'ha animat. La població, és clar, es fa esperar. Però ¿com serà, aviat, ben aviat, el seu impuls, la seva entrada? Una població així, una escena així, el món —és a dir, jo— encara no l'ha vist mai enlloc. A més, tu també t'has estat tota l'estona mirant al buit, tret del parell de vegades que t'has posat a espigar. Una vegada fins i tot has fet l'ullet, com si fessis l'ullet a

algú invisible. Un ximplet especial ab-
sort en les seves especials ximpleries.

Cert, vell amic: tots dos som uns xim-
ples ben particulars, cadascú a la seva
manera. Tu, el que espera una munió
de gent que encara no s'ha vist ni en
somniais, i jo, el que somiant despert fa
l'ullet als seus ancestres, per no dir
avantpassats, és a dir, pel que fa al
que he somiat despert avui, un de sol,
l'únic avantpassat que he conegut en
ma vida, l'avi.

Però que no fa molt que és mort?

Sí, i què?

Torna a ser cert. I ja està bé així: apa,
seguim interpretant els ximplers.

Sí, seguim. Ep! *La paloma*.

Però, primer, jo narro. Atenció: una narració. Una mica de paciència per a la narració, si us plau. I, després, paciència gràcies a la narració! Això que, ja de petit, d'un escenari desert, n'esperés alguna cosa com ara que es poblés per art de màgia va anar així: quan érem infants, si més no un cop a l'any, érem espectadors de teatre. Formava part de l'escolarització i, en general, les representacions tenien lloc a la mateixa escola, al gimnàs o allà on fos, i els actors pertanyien a una companyia de teatre ambulant que anava de poble en poble arreu del país. Tant si hi havia un escenari com no, un teló o no, sempre era com si alcéssim

la mirada per veure la representació, i com si s'hi aixequés un teló. Això, per a nosaltres, que érem canalla, ja era prou excitació, tant li feia la història que representaven, i com la representaven. Una altra mena d'excitació —i per això ara en parlo— va tenir lloc per a mi, i només per a mi sol, ja no com a part dels infants, o almenys a mi m'ho semblava, sinó per a mi en singular, durant la que potser fou l'única visita escolar organitzada a la ciutat, a l'edifici i la propietat oficialment destinats a les representacions teatrals. I aquesta meva altra excitació plena d'expectació, i fins al dia d'avui no acomplerta, no provenia de l'actuació dels actors, sinó només del decorat. Interpretaven una peça infantil, i

el decorat, al llarg de tota la història el mateix, era un decorat típic de teatre infantil, del d'aleshores. La història l'he oblidat; el decorat, no, és clar. El veig, el tinc ara davant meu, allí—allà a la buidor. Es tractava —es tracta— d'una casa al fons de l'escenari, i jo, de nen, en la meva imaginació vaig estar esperant des del començament fins al final de la representació que la porta de la casa s'obrís i una persona, una d' excepcional, com encara no n'havia vist mai cap, sortís i vingués cap a mi, no, cap a nosaltres, els espectadors. La porta, però, va romandre tancada durant tota la història. I això que la casa, amb la porta i les finestres, fins i tot moltes, per a mi era una casa de debò. Feia l'efecte

—fa l'efecte— d'estar habitada, amb llum a les finestres, una llum estranyament quieta, a totes les finestres la mateixa. Espera d'una ombra, finalment, allà darrere. Però aquesta ombra humana, una única ombra, aleshores va mancar, i tampoc no es mostra en aquest moment. Sols que ara no és un joc d'ombres el que espero a les finestres d'allà darrere, i de cap manera un d'aïllat. I, malgrat tot, espero, i com! Espero que a aquella casa del teatre, vella, a aquella andròmina d'allà al fons que fa temps que no serveix per a res, se li obrin de cop totes les portes i les finestres i... i... i...

...que la cosa esdevingui seriosa?

—Sí, finalment seriosa. Novament seriosa. I, malgrat tot —ah, un altre cop malgrat tot, tu i el teu «malgrat tot»—, un joc, un joc seriós, el Joc Seriós. Cap seriositat més seriosa que la del joc seriós, tota la seriositat, la més seriosa de les seriositats, la més juganera de les seriositats, la més enjogassada. I com ho sé, això? M'ho ensumo!

Doncs seguim interpretant. Sorra ardent del desert.

Sí, camp lliure!

El meu avi era jugador de mena. Però el joc de l'avi, em sembla ara, retrospectivament, potser per primera vegada, mirant-lo de fit a fit, no era el seu

fort. Prou que s'hi deixava enredar, de grat, fins i tot es divertia prenent part en el joc. Prou que com a jugador estava sempre molt present, però, alhora, sols era un titella. Només prémer el botó, i ja jugava amb nosaltres, la família, els nets. I, ara ho lleigeixo a la seva cara, als seus ulls: el seu truc era fonamentalment un altre. El seu joc principal era un joc del tot diferent. El meu avi jugava d'una manera diferent de la dels avis de les imatges heretades, i no només d'una manera diferent, sinó en la direcció diametralment oposada, i no només en una direcció oposada, sinó en moltes, les que fossin. Pensant en l'avi, amb el pas dels anys, el seu joc se m'ha fet qüestionable. També en el bon sentit.

Perquè en aquest joc no hi ha res que calgui endevinar, dividir, analitzar, o potser eliminar. El meu culte als avantpassats és un joc originari, primigeni. La idealització dels avantpassats és part de la matèria, és un assumpte. Preguntar-me per aquest assumpte, també en relació amb altres «nets», tant del meu país com d'altres països, de la meva generació o d'una de posterior, em porta a albirar, tot relativitzant, o precisament posant-en-relació, aquí i allà, de tant en tant, alguna cosa així com un parell de trets fonamentals d'un drama, d'altra banda, a menys que tornés Friedrich Schiller, impossible d'escriure.

Albirar? Albirar l'avi?

Res de jocs de paraules! Sí, albirar, ni més ni menys. Alenades d'inspiració! Que en vinguin! I com que ara mateix t'he esmentat un nom, doncs en posaré un altre damunt la taula: Victor Hugo. Una de les seves obres de senectut és un recull de poemes titulat *L'art d'être grand-père*, «L'art de ser avi». Els protagonistes d'aquests poemes són els seus dos nets petits que amb prou feines saben parlar, just balucegen alguna cosa. Per al poeta, aquests infants no només són innocents, sinó que pertanyen a un món diví. Fan visible i audible una creació eterna que es renova des de sempre i, si ho he llegit bé, a Victor Hugo, el pensament que la vida d'aquests seus descendents, que lloa a les cançons, és

efímera, no el destorba ni una sola vegada. Per cert, molt diferent, més tard, de Rainer Maria Rilke, a qui, contemplant un infant així —bé prou que no el seu—, se li va acudir l'exclamació, per si sola un poema: «Un infant, ai, un ésser efímer.»

Tercer nom!

I per avui el darrer. Per a mi es tracta només de fer notar aquí que el gran Victor Hugo, i no únicament amb el títol de la seva suite de poemes, que, és llàstima, però dissuadeix de la lectura, al costat i al darrere de la seva lloada parella de nets, se les dona de coprotagonista, i, per cert, de cap de les maneres com a «avi», sinó com

a «Victor Hugo el polític», el qual, potser també amb raó, empra —si no profana— no pocs dels seus poemes dedicats als divins infants per presentar la vilesa de la seva època i, al capdavant, la del seu enemic mortal, el que enfosqueix i mercadeja el somni diví, així i tot tan manifest en els infants: el clergat en el poder a la França del segle dinou.

Com? Estàs criticant Monsieur Victor Hugo? Tu, fent el paper de crític? Que no tens res millor a fer?

No et preocupis. No era amb intenció crítica. Només era un petit comentari a part en el curs dels esdeveniments, on, si potser s'ha d'aclarir alguna cosa,